

Brak reprivatyzacji blokuje obrót zabytkami

Wiele zabytkowych pałaców i dworów odebranych po wojnie prywatnym właścicielom niszczeje, gdyż nie ma solidnego gospodarza. Prywatni inwestorzy, którzy mają pieniądze, aby o nie zadbać, nie mogą ich jednak kupić z powodu braku ustawy reprivatyzacyjnej.

Jacek Jezierski, prezes Najwyższej Izby Kontroli Fot. Marek Matusiak

– Zgłoszenie roszczeń reprivatyzacyjnych w odniesieniu do konkretnej [nieruchomości](#) powoduje wstrzymanie przygotowań do jej sprzedaży na rzecz osób trzecich – wyjaśnia Grażyna Kapelko, rzecznik prasowy ANR.

Prawidłową ochronę [zabytków](#) utrudnia też to, że ich posiadacze często nie realizują zaleceń konserwatorskich albo w ogóle nie występują o zgodę na prace przy [zabytkach](#). Nic dziwnego, skoro konserwatorzy nie egzekwują wydanych przez siebie zaleceń.

– Odpowiedzialni za ten stan są nie tylko właściciele obiektów, ale też organy samorządowe, które często nie informują wojewódzkich konserwatorów zabytków o zachodzących zmianach w obiektach wpisanych do rejestru zabytków – uważa Tomasz Markiewicz, przewodniczący Zespołu Opiekunów Kulturowego Dziedzictwa Warszawy.

Eksperci uważają, że sytuacja ta nie poprawi się, dopóki nadzór ministra kultury i dziedzictwa narodowego nad służbą konserwatorską nie zostanie zwiększony. To, z jak poważnym problemem mamy do czynienia, pokazują wyniki kontroli Najwyższej Izby Kontroli. Wykazała ona, że tylko w 31 z 63 skontrolowanych [nieruchomości](#) zabytkowych prowadzono prace, które poprawiły ich stan, a w ponad połowie przypadków jedynie zabito lub zamurowano okna i drzwi albo ogrodzono teren.

Dodatek do nieruchomości

Duży problem z ochroną zabytków ma Agencja Nieruchomości Rolnych, która zabytkowe nieruchomości otrzymała jako dodatek do nieruchomości rolnych, przejętych od PGR-ów. Sama ANR przyznaje, że tylko zmiana przepisów może spowodować poprawę opieki nad zabytkami.

– Od początku działalności do końca 2009 r. agencja przeznaczyła na ochronę zabytków ok. 110 mln zł. Jednak, aby utrzymać je w należytym stanie, konieczne są znacznie większe nakłady finansowe – mówi Grażyna Kapelko.

Nieustannie podejmowane są starania, aby obiekty trafiły w ręce prywatne. Niestety prezes Rady Ministrów pismem z 7 listopada 1997 r. zakazał sprzedaży nieruchomości, do których roszczenia zgłosili byli właściciele lub ich spadkobiercy, do czasu ustawowego uregulowania. A takie roszczenia zgłoszone zostały już stosunku do 325 zespołów zabytkowych spośród 774 znajdujących się w zasobie.

Częstsze kontrole

Jednak Dariusz Mamiński, radca w MRiRW, przyznaje, że nie jest przewidywane wprowadzenie zmian przepisów pozwalających na wyłączenie z zasobu nieruchomości rolnych zabytków nieruchomych wraz z funkcjonalnie powiązаныmi częściami gruntów.

– Przemawia za tym m.in. to, że obiekty te różnią się stanem prawnym, część z nich wykorzystywana jest na cele mieszkalne lub biurowe, a także obciążone są umowami najmu i dzierżawy – wyjaśnia Dariusz Mamiński.

Zabytki zasiedlane są często przez byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, które zostały przekazane do zasobu wraz z umowami najmu. Nie można natomiast wydzielić lokali z zabytkowych budynków, więc sprzedaż na rzecz najemców nie może być zrealizowana. Pracowników pegeerów nie stać na remont i wymaganą renowację, a ANR nie dysponuje wolnymi lokalami mieszkalnymi, gdzie mogliby być przesiedleni. Minister rolnictwa i rozwoju wsi Marek Sawicki zapewnił jednak, że zwiększy częstotliwość nadzoru właścicielskiego w odniesieniu do nieruchomości zabytkowych.

Brak reprivatyzacji blokuje obrót zabytkami

Wiele zabytkowych pałacyków i dworców odebranych po wojnie prywatnym właścicielom niszczeje, gdyż nie ma solidnego gospodarza. Prywatni inwestorzy, którzy mają pieniądze, aby o nie zadbać, nie mogą ich jednak kupić z powodu braku ustawy reprivatyzacyjnej.

Większy nadzór

[Zabytki](#) niszczeją także z innego powodu – instrumenty, jakimi obecnie dysponuje minister kultury i dziedzictwa narodowego w realizacji obowiązków w zakresie ochrony i opieki nad [zabytkami](#), są niewystarczające.

– Ministerstwo nie ma nawet wpływu na kształtowanie budżetów wojewódzkich urzędów ochrony zabytków – mówi Magdalena Socha-Włodarska, rzecznik Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków.

– Należy wrócić do potraktowania Państwowej Służby Ochrony Zabytków jako służby kontrolnej i quasi-policyjnej, a więc niezależnej od administracji lokalnej, a podległej tylko i wyłącznie ministrowi kultury – mówi Tomasz Markiewicz z ZOKDW.

Nieaktualne rejestry

Zabytkowe pałace czy dworki nie są obejmowane ochroną, gdyż prowadzone przez wojewódzkich konserwatorów zabytków rejestry oraz ewidencje często zawierają nieaktualne dane. Aktualizacji ewidencji zabytków powinny dokonać gminy, ale ogromna większość z nich nie wywiązała się z tego obowiązku przez brak ustawowych sankcji. Problem ten ma rozwiązać nowelizacja ustawy o ochronie zabytków, obowiązująca od 5 czerwca. Zakłada ona, że w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wojewódzcy konserwatorzy zabytków muszą przekazać samorządom gminnym i staroście wykaz zawierający zestawienie zabytków.

774 – tyle zabytkowych [budynków](#) pozostaje w zasobach Agencji Nieruchomości Rolnych

OPINIA

Jacek Jezierski

prezes Najwyższej Izby Kontroli

Właściciele zabytków, które kontrolowała izba, w zdecydowanej większości nie podejmowali żadnych działań w celu rewitalizacji zniszczonych lub niszczących obiektów. Tłumaczyli się brakiem [pieniędzy](#), ale nie czynili starań, aby pieniądze te pozyskać. Właściciele publiczni starali się co prawda przekazać obiekty do użytkowania różnym instytucjom czy firmom, które sfinansowałyby ich rekonstrukcję, ale nie byli skuteczni w pozyskiwaniu inwestorów. Budynki nieużywane popadały więc w ruinę. Kontrola wykazała, że posiadacze zabytków w większości nie mieli wymaganej przepisami dokumentacji konserwatorskiej, nie realizowali zaleceń konserwatorskich lub nie występowali o zgodę na prace przy zabytkach.

Źródło: Dziennik Gazeta Prawna

Artykuł z dnia: 2010-06-30, ostatnia aktualizacja: 2010-06-30 09:50